Eduskunnan tarkastusvaliokunta

Eduskunnan edellyttäminen rakennusten kosteus- ja homeongelmaa koskevien toimenpiteiden eteneminen

Eduskunta edellytti 22.5.2013 kirjelmällään, 5/2013 vp, seuraavia Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaa koskevia kehittämistoimia, joista edelleen ajankohtaisia ovat rakennusterveyden koulutuksen kehittämissuunnitelman laatiminen ja rakennusalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytysten parantaminen.

Eduskunnan edellyttämistä toimenpiteistä on toteutettu seuraavat:

- valtion tukiehtojen on muutettu ja samalla valtionavustuksen takaisinperinnälle asetettu tiukkoja ehtoja
- kunnille on tiedotettu eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksestä (dnro 2822/4/10)
- suunnitelma oppilaitosten, päiväkotien ja sosiaali- ja terveysalan rakennusten kunnostamiseksi on laadittu elokuussa 2014.

Toimenpiteitä on toteutettu opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalalla seuraavasti:

Rakennusterveyden koulutuksen kehittämissuunnitelma (EK kirjelmä 5/2013 vp, kohta 2)

Eduskunta edellytti kirjelmässään, että hallitus valmistelee vuoden 2013 loppuun mennessä valtakunnallisen rakennusterveyden koulutuksen kehittämissuunnitelman. Suunnitelmasta tulee käydä aikatauluineen ilmi, mikä on opetuksen taso ja määrä eri puolilla maata ja miten koulutuksen suunnitelmallisuuttaja koordinointia parannetaan. Suunnitelmaan tulee sisällyttää myös konkreettiset ehdotukset siitä, miten lisä- ja täydennyskoulutuksen edellytyksiä parannetaan ja miten homevaurioiden korjausprosessissa mukana olevien pätevöitymistä kehitetään.

Toimenpiteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut rakennusalan asiantuntijoiden rakennusterveysalan osaamisen kehittämistä myöntämällä Tampereen ammattikorkeakoululle rakennus-terveyttä tukevan ja rakennusarkkitehtikoulutuksen suunnitelman laatimiseen rahoitusta. Hankkeessa selvitetään ammattikorkeakoulujen rakennusterveyteen liittyvää koulutusta ja niiden opetussuunnitelmia yhteistyössä muiden alan koulutusta antavien yksiköiden kanssa. Ammattikorkeakoulujen rakennusterveyden koulutusten auditoinnit valmistuvat syksyn 2015 aikana. Lisäksi on auditoitu myös Tampereen teknillisen yliopiston vastaava koulutus. Hankkeen ohjausryhmä on ollut kuultavana ja antanut lausuntoja mm. rakennusterveyteen liittyvistä pätevyysvaatimuksista.

Ammattikorkeakoulut ovat hakeneet rahoitusta rakennusterveyden erikoistumisopintojen järjestämiseen. Valmistelutyö jatkuu vuoden 2015 loppuun.

Rakentamisen ylemmän AMK-tutkinnon valtakunnallisen kehittämisverkoston yhtenä kehittämiskohteena on kosteus- ja homevauriokorjaamiseen liittyvä opintokokonaisuus. Aiheeseen liittyvä 3 opintopisteen opintojakso toteutettiin etäyhteyksillä. Opintojaksoon osallistui opiskelijoita eri puolelta maata.

Savonia- ja Tampereen ammattikorkeakoulussa on syksyllä 2015 käynnistymässä rakentamisen ylempään ammattikorkeakoulututkintoon liittyvää rakennusterveyden koulutusta. Täydennyskoulutusta on alkamassa muun muassa Savonia-ammattikorkeakoulussa.

Ammattikorkeakoulujen rakennusarkkitehtikoulutukselle muodostetun kompetenssimatriisin pohjalta ammattikorkeakoulut tekevät omat opetussuunnitelmansa. Opetussuunnittelun kehitystyöllä varmistetaan rakennusterveyteen liittyvien asioiden sisältyminen koulutukseen.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisesti työssä oppiminen on osa ammatillista koulutusta. Rakennusten kosteus- ja homevauriot ja niiden korjaaminen ammatillisessa koulutuksessa on otettu huomioon ammatillisen koulutuksen rakennusalan, kiinteistöpalvelualan ja talotekniikka-alan perustutkintojen perusteissa sekä talonrakennusalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa.

Opetushallitus on tehnyt Tampereen teknillisen yliopiston kanssa sopimuksen rakennusfysiikan oppikirjan tekemisestä työntekijätasolle.

Rakennusten kosteus- ja homevauriokorjauksissa tarvittava osaaminen on yksi opetushenkilöstön täydennyskoulutuksen painopisteistä, johon Opetushallitus on myöntänyt valtionavustusta. Rateko, Sykli ja HAMK ovat järjestäneet toisen asteen rakennusalan opettajille tarkoitettua täydennyskoulutusta vuodesta 2014 alkaen. Täydennyskoulutukset jatkuvat vuonna 2015.

Edellä esitetyn perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että toimenpiteet kohdan 2 toteuttamiseksi ovat käynnissä ja valmistuvat vuoden 2015 loppuun mennessä.

> Opetushallitus on tehnyt Tampereen yliopiston kanssa sopimuksen rakennusfysiikan oppikirjan tekemisestä työntekijätasolle. Rakennusfysiikan tietämyksen puutteet on katsottu olevan suuri puute.

Aluehallintovirastot ovat järjestäneet alueellisia informaatiotilaisuuksia oppilaitosten kosteusvaurioiden korjaushankkeista. Lyhytkestoista täydennyskoulutusta on järjestetty kosteus- ja homevaurioiden korjaamisessa tarvittavan tietoisuuden lisäämiseksi opetushallinnon edustajille ja keskeisille sidosryhmille.

Rakennusalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytysten parantaminen (EK kirjelmä 5/2013 vp, kohta 13)

Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rakennusalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytysten parantamiseksi, jotta rakennusten suuri merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja kansantaloudelle otetaan päätöksenteossa nykyistä paremmin huomioon.

Toimenpiteet

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan perusedellytykset rakentuvat opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksessa toimivien korkeakoulujen ja eri ministeriöiden ohjauksessa toimivien tutkimuslaitosten tutkimustoimintaan sekä Suomen Akatemian ja Tekesin kilpailtuun tutkimusrahoitukseen.

Rahoituksella ja rakenteellisilla uudistuksilla on parannettu yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia profiloitua tutkimuksessa ja opetuksessa omille vahvuusalueilleen. Tutkimusinfrastruktuurien kehittäminen kansallisesti ja osallistumalla Euroopan tason tutkimusinfrastruktuureihin on osaltaan uudistanut tutkimuksen ja kehittämistoiminnan edellytyksiä.

Tutkimuslaitosuudistuksella pyritään vahvistamaan monitieteistä, korkeatasoista ja yhteiskunnan kannalta merkityksellistä tutkimusta. Tavoitteena on myös lisätä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välistä yhteistyötä sekä muodostaa tutkimuslaitoksista aihepiireittäin nykyistä suurempia ja vahvempia kokonaisuuksia.

Tutkimuslaitosuudistukseen kuuluu myös strategisen tutkimuksen neuvoston perustaminen. Neuvosto rahoittaa yhteiskunnallisesti merkittävää ja vaikuttavaa tutkimusta, joka palvelee myös elinkeinoelämän uudistumista. Neuvosto tekee valtioneuvostolle esityksen tutkimuksen teema-alueista ja painopisteistä. Valtioneuvosto päättää teemoista, jonka pohjalta ohjelmia rakennetaan. Valtioneuvoston omaa päätöksentekoa tukevaa tutkimus-, ennakointi- ja arviointitoimintaa vahvistetaan.

Rakennetun ympäristön ja terveysnäkökulmien yhdistämisen uudentyyppistä toimintatapaa ja myös liiketoimintamalleja on työstetty RYM-SHOKissa. Hallitusohjelmassa päätetty SHOK-yhtiöiden Tekes -rahoituksen alasajo on vaikuttanut RYM-SHOKin ohjelmien toteutukseen. Vaikka toiminta on mahdollista rahoitusrakenteen muutoksilla ja yksityisen rahoituksen turvin, tarvitaan myös julkisia panostuksia, mikäli toiminta halutaan turvata.

Valtion tukiehtojen muuttaminen ja valtionavustuksen takaisinperintä (EK kirjelmä 5/2013 vp, kohta 9)

Eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtion tukiehtojen muuttamiseksi siten, että ne ohjaavat ja kannustavat kuntia rakennusten suunnitelmalliseen ja ennakoivaan kunnossapitoon sekä rakennusten elinkaaren oikea-aikaisiin korjauksiin. Lisäksi hallituksen tulee selvittää tukiasioiden keskittäminen yhdelle viranomaistaholle.

Lisäksi Eduskunta edellytti, että hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, jotta jatkossa valtion tuella toteutettujen korjaushankkeiden epäonnistuessa ehtojen rikkomisen vuoksi valtionavustus on perittävä takaisin.

Toimenpiteet

Valtioneuvoston oppilaitosten ja päiväkotien sisäilma- ja kosteusvauriohankkeisiin myönnettävistä avustuksista antaman asetuksen (875/2013) 8 §:ssä on säädetty avustuksen käytön ehdoista, joiden tavoitteena on varmistaa rakentamisen laatu erityisesti sisäilma- ja kosteusvaurioiden korjaushankkeissa ja soveltaa niitä myös uudisrakentamiseen. Mikäli avustuksen saaja ei täytä näitä ja myöntöpäätökseen otettuja muita ehtoja, on valtionavustus perittävä takaisin.

Tampereen teknillisen yliopiston tutkimushankkeen valtion tukemien oppilaitosten, päiväkotien ja sosiaali- ja terveysalan toimintayksiköiden rakennusten kosteus- ja homekorjaushankkeiden onnistumisesta valmistuu vuoden 2015 loppuun mennessä. Hankkeessa selvitetään avustusehtojen, selvitys- ja laatuvaatimusten sekä avustushakemuksiin liitettyjen asiantuntija-arvioiden merkitystä korjausten onnistumiseen ja rahoituksen tehokkaaseen kohdentamiseen. Loppuraportista saadaan tietoja avustusehtojen vaikuttavuudesta ja tarvittaessa niitä voidaan kehittää ehtoja edelleen.

Vaikka avustusmäärärahoja ei tällä hetkellä ole haettavissa, niin kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät voivat omassa hanketoiminnassaan käyttää loppuraportissa esitettyjä, hyväksi havaittuja toimintatapoja.

Suunnitelma oppilaitosten, päiväkotien ja sosiaali- ja terveysalan rakennusten kunnostamiseksi
(EK kirjelmä 5/2013 vp, kohta 10)

Eduskunta edellytti, että hallitus laatii päiväkotien, koulujen ja sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten kunnostamiseksi ja terveyshaittojen vähentämiseksi pitkän tähtäimen suunnitelman, jonka toteuttamista tuetaan nykyistä suuremmalla valtion tuella.

Toimenpiteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö ovat elokuussa 2014 yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa laatineet suunnitelman oppilaitosten, päiväkotien ja sosiaali- ja terveysalan rakennusten kunnostamiseksi.